

Státní energetická koncepce ČR ve světle plynové krize (dokončení)

Stručná zpráva o výsledcích Závěrečné zprávy Nezávislé energetické komise

Stručná zpráva o Oponentním posudku Závěrečné zprávy

Ing. Jiří Kohutka, redakce Elektro

7. Vliv na ŽP

Od začátku minulého století se ve vlivu na ŽP projevují z počátku mírné, později však výrazné negativní trendy. Ty měly vyvrcholení především v druhé polovině století, přesněji v 60. až 80. letech. Jejich příčinou bylo zaměření státního průmyslu a státní politiky na těžkou průmyslovou výrobu, a tím i rostla poptávka po elektrické energii. To vše za minimálních investic do rozvoje nápravných opatření - rekultivace, environmentálních technologií, snižování energetické náročnosti atd.

Dalším nepříznivým faktorem, který přispíval k neutěšenému stavu, bylo intenzivní a extenzivní využívání některých přírodních, resp. nerostných zdrojů.

Důsledkem všech těchto negativních trendů bylo poškození přírody a krajiny ve značném rozsahu a ploše. V současné době je v ČR ohroženo 35 % savců, 57 % druhů u nás hnízdících ptáků, 100 % druhů plazů, 95 % druhů obojživelníků, 28 % druhů ryb a 16 % druhů vyšších rostlin*).

Stav přírody se výrazně nezměnil ani po roce 1989, a to i přesto, že počet negativních vlivů na přírodu a ŽP se snížil. Přetrvávající důsledky minulosti, zejména důsledky emisí oxidů síry a oxidů dusíku z elektráren, které vedly k acidifikaci (chemické překyselení) půdního horizontu v horských oblastech, jsou příliš závažné.

Od počátku 21. století dochází k velmi výrazné změně oproti dřívějšímu chápání přírody a ŽP a způsobu, jakým se k ŽP staví výrobní podniky.

SEK má jako jeden ze základních cílů zajištění maximální šetrnosti k ŽP. Zlepšování kvality ŽP patří k atributům udržitelného rozvoje. S tím však souvisí změna postoje k jaderné energii - nerealizování rozvoje jaderných technologií by vedlo k nárůstu vlivu elektráren, které spalují hnědé uhlí. Problematika těžby v Severočeském hnědouhelné pávní musí být předmětem koncepční úvahy. SEK počítá s bezproblémovým dodržováním limitů, ke kterým se ČR zavázala v Kjótu, a i s dalším postupným snižováním emisí, resp. emisní zátěže ŽP.

S výstavbou nových, zvláště velkých energetických zdrojů elektrické energie „na zelené louce“ se v SEK nepočítá. Pro případný nárůst výroby bude využito stávajících areálů.

8. Oponentní posudek na Závěrečnou zprávu NEK

Oponentní posudek (OP, s plným názvem Oponentní posudek ke Zprávě Nezávislé odborné komise pro posouzení energetických potřeb České republiky v dlouhodobém časovém horizontu) měl za úkol navrhnout doporučení a doplnit původní Zprávu NEK, která až poté měla jít na jednání do vlády.

V rámci Skupiny ČEZ zároveň vzniká i projekt největší přímořské větrné farmy v Evropě - rumunské větrné farmy Fontanele a Cogeaalac. První fáze počítá v příštím roce se zprovozněním 350 MW instalovaného výkonu z celkově předpokládaných 600 MW.

Předsedou Oponentní rady vlády (OR) byl Ing. Pavel A. Stehlík, MBA, působící mimo jiné v dozorčí radě společnosti Severočeské doly a. s. a v současné době generální komisař účasti ČR na Všeobecné světové výstavě EXPO Šanghaj 2010.

8.1 Klíčová zjištění OR

OR vydala dne 31. října 2008 závěrečné stanovisko – Oponentní posudek, ve kterém je **souhrn klíčových zjištění**, ke kterým OR dospěla.

□ Jako velmi přínosné hodnotí OR všechny zpracované scénáře, které modelují dopady změn jednotlivých předpokladů formulovaných dlouhodobě energetiku ČR, a to pro jejich informativní hodnotu.

- Základní scénář a alternativní scénáře nenaplnují uspokojivě všechny čtyři základní motivy pro práci NEK, jak jsou uvedeny v úvodu Závěrečné zprávy NEK, ani priority, které si pro svou práci sama NEK stanovila a zveřejnila na webu. NEK také neposoudila realizační možnosti současného programového prohlášení vlády v energetice.
- Základní scénář, který NEK vytvořila, je scénářem nákladným a rizikovým z hlediska bezpečnosti dodávek energie a pokrytí potřeb společnosti do roku 2050.
- Realizace razantního odklonu od domácího hnědého uhlí v tempu zde navrženém by měla vážné negativní důsledky pro energetiku ČR, podniky i domácnosti již v blízké budoucnosti. ČR by tím také ztratila strategickou rezervu domácího paliva při potenciálním nenaplnění ambiciózně projektovaného podílu OZE na celkové KSE a významný prvek regulace elektrizační soustavy, kterým tepelné elektrárny jsou.
- Základní scénář vychází z předpokladu stagnace konečné spotřeby energie v ČR od roku 2010, který OR nepovažuje za správný. Jsme přesvědčeni, že růst spotřeby energie se ČR nevyhne ani při realizaci úsporných opatření doporučených NEK, se kterými se OR ztotožňuje.
- Za zásadní nedostatek jinak velmi přínosné práce NEK považuje OR skutečnost, že ani neposoudila ve výhledu do 2050 využití dostupných zásob hnědého uhlí za hranicemi současných územně-ekologických limitů těžby a jeho potenciální dopady. Nevyužití části těchto zásob, jak dokladuje základní scénář NEK, by vedlo k akceleraci energetické dovozní závislosti ČR a zvýšilo by výrazně rizika zásobování ČR teplem a elektrickou energií.
- Pro potřeby SEK ČR je nezbytné doplnit, respektive opravit principy a předpoklady pro tvorbu základního scénáře, a to dle výše uvedených doporučení OR. Výsledkem by měl být nový a realizovatelný základní scénář a případně další alternativní scénáře dlouhodobého vývoje energetiky ČR do 2050.

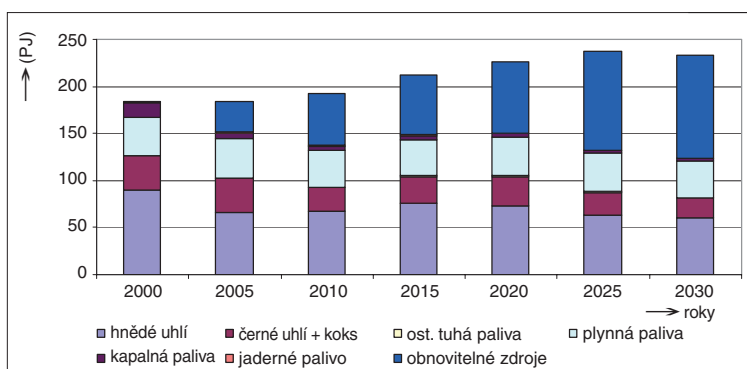
*) Pozn. redakce: V důsledku průmyslové výroby je v ČR v kritickém stupni ohroženo 248 druhů rostlin, 27 druhů hub, 33 druhů bezobratlých živočichů, 6 druhů ryb, 7 druhů obojživelníků, 4 druhy plazů, 35 druhů ptáků a 8 druhů savců.

8.2 Další poznatky OR

Oponentní rada došla při oponentuře Závěrečné zprávy NEK k dalším následujícím poznatkům:

1. NEK vychází z řady kvalitních a aktualizovaných studií, které dobře pokryly spektrum energetiky ČR, EU a světové.
2. Analýzy nepracují se stejnými předpoklady a časovými horizonty a jejich kompatibilita je tak nižší, než by bylo žádoucí. **Mají některé další dílčí nedostatky, nicméně trendy, které z nich vyplývají, jsou pro strategické plánování vývoje energetiky ČR relevantní.** ZZ NEK neobsahuje přehled zkratk, termínů a jednotek se kterými pracuje. Ten musí být doplněn.
3. NEK analyzovala jednotlivé oblasti se zásadním vlivem na vývoj energetiky ČR a shrnula své poznatky do kapitol 2 - 14 své závěrečné zprávy. Svým rozsahem jsou jednotlivé kapitoly závěrečné zprávy vyvážené a pokrývají dobře analyzovanou oblast až na výjimky (kapitola 12 Doprava). **Závěry jednotlivých analytických kapitol nemají stejnou úroveň a v některých případech vyžadují doplnění, opravy nebo chybí (viz Příloha „Oponentura analytické části ZZ NEK“).**
4. Poznatky z použitých studií vzala NEK do úvahy při formování energetických scénářů a jejich důsledků. **Její předpoklady se v některých oblastech výrazně liší od Základního energetického scénáře vypracovaného EU v listopadu 2007.** NEK tyto odlišnosti nevysvětluje.
5. Závěry učiněné při analýzách jednotlivých oblastí (kapitol 2 až 14) bohužel NEK nedala do vzájemné souvislosti a vazby na cíle zadání a priority práce NEK, jakkoliv to bylo podle názoru OR možné a žádoucí. To oslabilo kvalitu formování východisek, principů a rizik, které NEK brala v úvahu při tvorbě základního a alternativních scénářů dlouhodobé energetické koncepce ČR. **Není zřejmé, zda NEK doporučuje tzv. „Základní scénář“ své zprávy k realizaci. OR se domnívá, že nikoli ve všech jeho částech, ale že jde o velmi přínosné modelové vyhodnocení dopadů vstupů a předpokladů do něj vložených, které identifikovalo řadu rizik, kterým je třeba čelit.**
6. Základní scénář NEK je postaven na řadě předpokladů, z nich tři nepovažuje OR za správné. Prvním je podhodnocený růst konečné spotřeby energie ČR mezi 2005 a 2030 jen 10,9 % (EU plánuje 2006 až 2030 růst 20,5 %). **SEK ČR by podle názoru OR měla pracovat s předpoklady, které naopak dávají ČR strategickou rezervu a nezakládají riziko nepokrytí potřeb rozvoje společností energií.**
7. Druhým je předpoklad NEK, že ČR nevytěží ani ty nejvyšší a nejdostupnější zásoby uhlí těžitelné za současnými územně-ekologickými limity těžby

(UEL). V důsledku toho by se zvýšila dovozní energetická závislost ČR z 42% roku 2005 na 80% roku 2030. Při konzervativním přístupu je zde 407 mil. t hnědého uhlí. Tyto zásoby NEK zcela opomíjí, ačkoliv ve své zprávě potvrzuje světový a evropský trend návratu k uhlí. **Za závažný nedostatek považuje OR fakt, že žádný z modelovaných scénářů nebyl vypracován pro vytěžení dostupných zásob hnědého uhlí za hranicemi současných limitů těžby ani jejich části.** Vláda tak nemá možnost porovnat tuto alternativu s ostatními. **OR doporučuje, aby se alespoň část těchto zásob stala součástí SEK ČR a tvořila strategický nástroj pro omezení rizik nenaplnění podílu OZE na KSE a rizik do-**

Obr. 8. Struktura výroby centralizovaného tepla - korigovaný zelený scénář

vozní závislosti, regulační nástroj stabilizace přenosové sítě a poskytla čas na přechod teplárenství na nízkemisní zdroje.

8. Třetím недостатkem je, že NEK pro základní scénář zadává výrazně vyšší ceny povolenek, než předpokládá ve svých studiích EU. V listopadu 2007 vydaný „EU-27 ENERGY BASELINE SCENARIO TO 2030“ pracuje s předpoklady cen 20 euro/t CO₂ pro 2010, 24 euro/t CO₂ pro 2030, zatímco NEK předpokládá 30 euro/t CO₂ pro 2015 a 50 euro/t CO₂ pro 2030. To zásadním způsobem určuje energetický mix, který základní scénář navrhuje. **Proto je OR přesvědčena, že tyto předpoklady pro základní scénář energetiky ČR do 2050 musí být prověřeny a upraveny.**
9. Část implikací, ke kterým došla při oponentuře sama OR, není v ZZ NEK promítnuta, a proto nebyly vzaty v úvahu při formulaci zásadních doporučení NEK vládě ČR. **OR považuje proto za svou povinnost doporučení ZZ NEK doplnit o vlastní doporučení, a to jak o výše uvedená, tak o následující:**
 - a) Bezpečnost a spolehlivost dodávek energie pro podniky i domácnosti jsou spjaty se schopností ČR reflektovat svou současnou vysokou energetickou náročnost a razantně ji tlumit. To nesmí omezit rozvoj společnosti, zlepšení životní úrovně ani rozvoj podnikání. **OR doporučuje vypracovat a realizovat státní „Pro-**

gram energetické odolnosti ČR“ jako součást SEK ČR. Cílem programu by mělo být tlumit energetickou náročnost a růst cen energie a omezovat energetická rizika. Hlavní investice do inovací doporučujeme směřovat urgentně všemi dostupnými nástroji do zvýšení energetické efektivity a do úspor. Prioritami jsou budovy, energetická výrobní zařízení a motory vozidel.

- b) Základní scénář NEK dokladuje, že v krátké době hrozí reálné nebezpečí výpadků dodávek tepla z centrálních zdrojů. **OR důrazně doporučuje přijmout urgentně řadu opatření pro zajištění dodávek tepla pro podniky a domácnosti v oblasti centrálního zásobování teplem.**

- c) V energetice se investuje na více než 40 let. Volební cyklus je 4 roky. NEK upozorňuje na rizika krátkodobých změn v energetické koncepci ČR. **OR je zcela jednotná v tom, že SEK ČR musí být spolehlivým signálem především pro dlouhodobé investice.** Změna vládní exekutivy by neměla vést ke změně energetické strategie, politiky a dlouhodobých cílů. To by vedlo ke ztrátám pro podniky i domácnosti a k oslabení energetické odolnosti ČR. **Doporučujeme přijmout princip 4/40 napříč politickým spektrem.**

- d) Ve zprávě NEK je řada doporučení pro podporu výzkumu a vývoje. Chybí zde identifikace priorit potřebná pro nasměrování omezených zdrojů na oblasti s klíčovým efektem. **OR doporučuje zaměřit podporu výzkumu a vývoje na následující oblasti:** - úspory energie v budovách - zvýšení energetické efektivity při zhodnocení paliv - využití biomasy produkované v podmínkách ČR - vybrané projekty jaderných reaktorů IV. generace - snížení dopravní energetické náročnosti.

- e) Pro zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti zásobování ČR energií **doporučuje OR posílit roli státu při zajišťování dovozů všech forem energie, jejich diverzifikaci a zvýšení pozice ČR v tranzitu ropy, zemního plynu a elektřiny pro EU.**

f) Podporujeme vznik stálého orgánu pro energetiku. **Jeho zařazení jako státní organizace pod akademií věd však nedoporučujeme.** Rozhodně doporučujeme formu PPP s podílem podnikatelských subjektů v energetice.

g) NEK predikuje růst podílu výroby energie z OZE mezi 2005 a 2030 o 212 % (založený na cca 77% podílu biomasy). Pro stejné období hodnotí EU možnosti ČR na růst o 153 %, který OR vnímá jako velmi náročný cíl. Sama NEK přitom doporučuje vládě tento potenciál OZE kriticky přehodnotit. **OR doporučuje prověřit reálnou míru využití OZE v čase. Dále doporučujeme prověřit realizovatelnost a náklady takového scénáře a připravit také rezervní plán pro případ jeho nenaplnění.**

Kromě uvedeného stručného výčtu stanovisek a připomínek analyzuje OR na celkem 56 stranách své oponentury všechny jednotlivé kapitoly ZZ NEK, předkládá další doporučení a uvádí řadu srovnání.

8.2 Stručně závěr OR k Závěrečné zprávě NEK

Vzhledem k zásadní strategické důležitosti a očekávanému výsledku práce NEK zůstává obsah i rozsah jinak velmi přínosné ZZ NEK výrazně za očekáváním.

Pro potřeby SEK ČR je nezbytné provést kritický rozbor priorit na národní a mezinárodní úrovni a strategickou volbu mezinárodní spolupráce s EU a bilaterálními partnery, doplnit, respektive opravit principy a předpoklady pro tvorbu základního scénáře, a to podle výše uvedených doporučení OR.

Výsledkem by měl být nový a realizovatelný základní scénář a případně další alternativní scénáře dlouhodobého vývoje energetiky ČR do 2050.

Podle Nezávislé energetické komise by jen ČEZ potřeboval 800 odborníků na energetiku. Z českého vysokého školství přitom ročně vychází jen několik desítek absolventů, kteří potřebám energetiky vyhovují.

9. Komentáře k SEK

Mezi základní priority řadí Státní energetické koncepce ČR spolu s maximální bezpečností a udržitelným rozvojem také maximální nezávislost na cizích zdrojích energie, na zdrojích energie z rizikových oblastí a na dodávkách z nespolehlivých cizích zdrojů. Ve výčtu primárních zdrojů ČR se však toto může vyplnit pouze v oblasti elektrické ener-

gie, v ostatních druzích zdrojů ČR výše uvedené atributy splnit nemůže, a může tak zůstat pouze u přání, resp. u nezbytnosti integrace do EU.

Absolutní energetická soběstačnost industrializovaného státu totiž není možná. Výsostně jasný příklad nesoběstačnosti nám ukazuje vznik a průběh nedávné „plynové krize“ (Rusko - Ukrajina). Ovšem jejím bezděčně pozitivním důsledkem je nutnost, aby se jak národní vlády, tak Evropská unie zamyslely nad otázkami zabezpečení dodávek energií obecně.

9.1 Energetika je politika

Zajištění energetické budoucnosti ČR není myslitelné ani bez evropské integrace, ani bez spolupráce mezi národními vládami států EU a energetickými společnostmi. Energetika jako obor nebude nikdy prostě jedna z obchodních komodit podléhajících

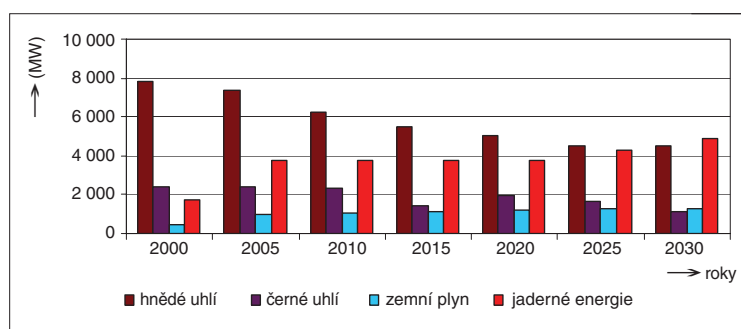
čových surovin a zajišťování z primárních zdrojů (ropa, zemní plyn, uhlí) k citelnému oslabení mnoha účastníků trhu.

Je zcela zřejmé, že tímto opatřením budou právě velké, národní, resp. nadnárodní společnosti vzhledem k předpokládanému růstu cen primárních zdrojů samy určovat cenu těchto produktů a elektřiny. Navíc pouze ony budou mít dostatek prostředků na obrovské dlouhodobé investice do infrastruktury (např. nové jaderné bloky, plynovody apod.) i do těžkého průmyslu a průzkumu nových nalezišť.

SEK počítá ve výhledovém období do roku 2030 s prolomením limitů těžby hnědého i černého uhlí, taktéž s využitím všech dostupných zásob uranu.

Po roce 2020 SEK navrhuje uvažovat o dalším možném pokračování těžby černého uhlí v ČR především za předpokladu otevření Dolu Frenštát.

Jak vyplývá ze Závěrečné zprávy NEK, v případě výstavby nových efektivních a eko-

Obr. 9. Vývoj instalovaných výkonů HU, ČU, ZP a JE

pouze tržním pravidlům, ale bude vždy spjata s domácí i zahraniční politikou. Proto nějaký neoliberalní pohled na energetické trhy jako na samoregulující se mechanismy, které by stačilo plně liberalizovat, a pak budou hladce fungovat, je krátkozraký. Bohužel, i takové pohledy se v ČR vyskytují a jsou představiteli různých mocenských skupin prezentovány.

Problémy však nejsou pouze v domácí oblasti. Sama legislativa EU a příslušných komisí v administrativním evropském systému zatím, bohužel, hledá správný obraz svého vlastního fungování. Zcela popravdě řečeno, hraje poněkud rozporuplnou úlohu, a to v oblastech soutěžního práva, energetické regulace a vazeb domácí i zahraniční politiky: na jedné straně se EU logicky snaží právně i politicky zajistit diverzifikaci zdrojů a bezpečnost (spolehlivost) dodávek (až po dodávky domácnostem).

Na druhé straně dosavadní tlak na zvýšení konkurence a pokud možno naprostou liberalizaci v energetice vyvolává napětí mezi účastníky a zainteresovanými stranami trhu. To je např. vidět v tzv. třetím energetickém balíčku, který EU chystá. Jde o evropskou byrokracií nadiktovaný „rozklad – vlastnické oddělení (unbundling)“ velkých energetických společností takřka za každou cenu, což může vést při projednávání dodávek klí-

logicky přijatelných výroben elektřiny a tepla je nezbytné uvolnit především zásoby hnědého uhlí v potřebné výši, tj. na dalších minimálně 30-40 let jejich provozu.

Potvrzuje se i cíl pokračovat ve využívání jaderné energie v České republice a příprava výstavby nových jaderných bloků. ČR disponuje dosud významnými zásobami uranu, který je surovinou pro výrobu jaderného paliva.

Odhad těžitelných zásob byl proveden na základě dosud používaných dobývacích metod. Při instalovaném výkonu přibližně 5 000 MW v jaderných elektrárnách současného typu, představují těžitelné zásoby uranu v ČR palivo na minimálně 50 až 75 let.

Podíl výroby elektřiny z jádra by měl už roku 2030 vzrůst z dnešní třetiny na zhruba polovinu. Závěrečná zpráva NEK, která měla vypracovat dlouhodobou prognózu vývoje energetiky do roku 2030 a 2050, stavbu dalších jaderných bloků v Česku nepřímo doporučuje.

9.2 Demografický růst

Konvergence ekonomiky ČR k průměru EU a předpokládané tempo růstu HDP 3 až 4 % ročně znamená přímou souvislost ekonomiky a demografických změn, resp. růst počtu obyvatel. **To je však předpoklad z léta 2008 (termín předání Závěrečné zprávy vládě)!**

Již současný ekonomický vývoj (počátek roku 2009) ukazuje, jak zranitelné jsou nástroje liberalizovaného trhu, a to přes dlouhodobá ekonomická ujišťování o jeho stabilitě! Předpokládaný letošní růst HDP dosahuje nejvýše 2 %.

9.3 Politická politika

Energetika a rozhodování o energetice je navýsost politickou záležitostí. I když liberální ekonomové doporučují ponechat energetiku neviditelné ruce trhu a soukromým subjektům, skutečnost je zcela jiná - všechny vyspělé země považují energetiku za prvotní oblast svého zájmu a do energetiky zasahují a kontrolují ji.

Předseda sociální demokracie Jiří Paroubek vyzval na počátku roku 2009 vládu, aby bezodkladně zahájila debatu s jeho stranou o energetické koncepci, která by se spoléhala zejména na jadernou energetiku. Jadernou energetiku podpořil při nedávném setkání se svým polským protějškem Lechem Kaczyńskim také prezident ČR Václav Klaus.

V tomto směru je to pro současnou vládu jistě úskalí, protože její Programové prohlášení z podnětu Strany zelených obsahuje závazek výstavbu nových jaderných bloků zmrazit.

Co se týče práce NEK, už z celé geneze vzniku NEK je jasné, že komise nemohla být ani zcela nezávislá, ani nepolitická. Nelze však říci, že by se NEK setkala se snahou její práci politicky ovlivňovat nebo manipulovat ekonomickými subjekty. Je jasné, že odborníci jmenovaní politickými stranami mají názory těmto stranám blízké. To se nejvíce týká členů jmenovaných Stranou zelených (SZ), kteří jsou příslušníky této strany a mají na oblast energetiky specificky vyhraněné názory. Přesto byla výsledná Závěrečná zpráva NEK vyváženým dokumentem, který v konstruktivní diskusi přijaly všechny zainteresované strany, včetně SZ.

Metodika práce NEK byla totiž standardní metodikou práce skupiny odborníků zaměřené na řešení konkrétního úkolu. V tomto případě na analýzu dlouhodobých perspektiv energetiky v České republice.

10. Závěr

10.1 Plyn „stop“! Ropa „stop“?

Česká republika má svou SEK postavenou s ohledem na všechny relevantní parametry – ekonomické, technické, ekologické i sociální.

Na příkladu „plynové krize“ se však ukázalo, že ani jeden z barevných scénářů nepředpokládal kupodivu nejpravděpodobnější parametr - mocensko-politickou nerovnováhu.

Je třeba zdůraznit, že tato nerovnováha i nadále představuje možnost, jakou bylo ne-

dávné politické „plyn – stop“. Bohužel, málokdo si zřejmě uvědomuje, že další možností je stejně pravděpodobné „ropa – stop“!

Pozitivním důsledkem plynové krize byla sice brilantní ukázka české „kyvadlové diplomacie“ (Topolánek, Říman), ale je nutné si uvědomit, že **surovinová velmoc Rusko i při největším úsilí našich politiků nemusela odsouhlasit nic, s čím by sama nesouhlasila.**

Na počátku činnosti NEK byly velké pochybnosti o tom, zda tato „nezávislá a nepolitická komise“ dokáže ve složení zástupců politických stran s velmi rozdílnými politickými názory na energetickou oblast zformulovat společná stanoviska. **Je nutné objektivně říci, že právě toto se zcela určitě podařilo!**

Nicméně ve světle plynové krize Rusko - Ukrajina - EU, která měla podle mnohých analytiků především mocenský a politický rozměr, namísto z opatrnosti předkládaného obchodního rozměru, je zapotřebí priority SEK, které hovoří o zabezpečení nezávislosti na cizích zdrojích a zdrojích z rizikových oblastí (odstavec 2.3), postavit do čela dalších jednání vlád ČR o naplňování perspektiv SEK.

10.2 SEK ve světle plynové krize - vítězem boje o plyn je atom

SEK počítá, sice „mimo jiné“, ale hlavně, s využitím domácí jaderné energetiky, konkrétně s dostavbou dvou bloků po 600 MW v JETE. Na konci loňského roku již ČEZ požádaly o úřední souhlas se stavbou třetího a čtvrtého jaderného bloku v JETE a podobnou žádost chystá společnost i pro jadernou elektrárnu Dukovany.

Jestliže přerušení dodávek plynu v něčem způsobilo jasno, pak je to především jaderná energetika. V tomto smyslu strůjci JETE, této katedrály socialistické energetiky, ani netušili, jak nadčasové dílo připravují.

Dále jsou zcela jasnou realitou SEK proložené limity těžby hnědého uhlí, jejichž omezení skončila již v roce 2004, tedy ve stejném roce, kdy byla SEK ČR stanovena a přijata.

Správnost strategického dokumentu SEK čerstvá plynová krize jednoznačně potvrdila. Jednu zásadní věc však plynová krize převrátila úplně naruby: stala se varovně zdviženým ukazovákem toho, že dokumentem SEK jakoby samozřejmě braná 75% závislost ČR na dodávkách plynu z Ruska není jistota před energetickou tragédií, ale je to sama energetický tragická nejistota! **Pravděpodobnost dalších přerušení dodávek plynu je velmi vysoká a nutí k zamýšlení „co s tím dělat?!“**

Vláda ČR pod tlakem Strany zelených (SZ), takto člena dnešní vládní koalice, sama sebe zablokovala vládním prohlášením o zmrazení výstavby jaderné energetiky. V současné době je v připomínkovém řízení nové znění energetické politiky navržené MPO ČR. Vychází z poznatků jak ZZ NEK, tak OP ZZ NEK,

ale, popravdě řečeno, při současné blokaci programovým prohlášením nemá šanci projít. Přitom je zapotřebí bezpodmínečně zajistit bezpečné, resp. spolehlivé dodávky energie. Už nyní se v EU tento trend stává jednoznačnou prioritou a, právě jako napotvoru, Česká republika, která sama nemá doma jasno, drží tento mrazivě žhavý půlrok v rukou kormidlo předsednictví EU.

10.3 Ke slovu opět přijde technik

V horizontu několika desetiletí čekají Evropu obtížná rozhodnutí a pravděpodobně i nepopulární opatření. Jde jednak o podporu jaderných technologií (v *nedaleké budoucnosti i jaderné fúze* – viz *Elektro č. 1, str. 36*), ale i nastavení pravidel spolupráce vlád se silnými, nadnárodními energetickými společnostmi.

Za další jde o znovudocení oboru silnoproudé elektrotechniky a osoby „technika – elektrotechnika, energetika“. Fenomén „silnoproudé elektrotechniky“ v uplynulých dvaceti letech pod náporu jiných elektrotechnologií zcela nesmyslně ztratil ve společenském chápání na významu a teprve potřeba postulování energetické koncepce znovu ukazuje jeho nepostradatelnost.

Stávající systém regulace v energetice, komplikované a časově dlouhé schvalovací procedury pro výstavbu energetických děl znamenají již dnes se projevující a v budoucnu mnohem hlubší nedostatek odpovídajících profesí. Dochází, resp. již došlo k rozpadu projektčních a inženýrských týmů, které jsou pro efektivní realizaci velkých energetických investic zásadní a které představovaly mimořádnou komparativní výhodu české ekonomiky již od druhé poloviny 19. století. **A tak zcela jistě po ekonomech, právnících a umělcích přijde v nejbližší budoucnosti ke slovu opět technik.**

V případě podcenění tohoto varování nebo přímo nezvládnutí tohoto vývoje by se mohla stát nezamýšlenou realitou nedobrovolná změna životní úrovně společnosti, a to v měřítku a s důsledky, které si dnes s největší pravděpodobností vůbec nedovedeme představit.

Literatura:

- [1] *Statistická ročenka životního prostředí 2007*. MŽP, ČSÚ.
- [2] *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu*.
- [3] *Národní program o hospodaření s energií a využívání OZE a druhotných zdrojů*.
- [4] *Výroční zpráva o činnosti Správy úložišť radioaktivních odpadů*.
- [5] *Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů – 2006*. Geofond ČR.
- [6] *Státní energetická koncepce České republiky*. MPO, 2004.
- [7] *Aktualizace státní energetické koncepce 2003*. MPO.